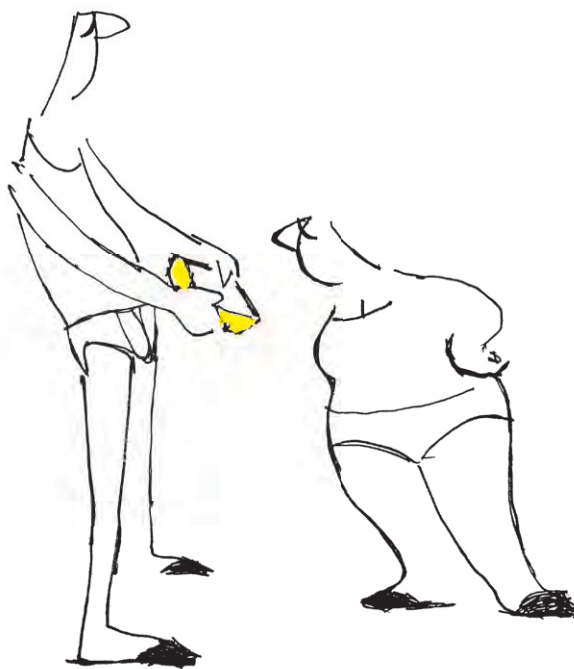

ONI

OD PLAČE DO PLAČE

FINANCIJSKA POČETNICA

Upoznajte osnovne financijske pojmove na zabavan način

& Tisja Kljaković Braić

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ	3	KREDITI	
RAČUN		Stambeni kredit	31
Tekući račun	5	Nenamjenski kredit	33
Žiro račun	7	Stambeni kredit za potrebe adaptacije, nadogradnje ili izgradnje	35
Multivalutni tekući račun	9	Vrste kamata	37
Kamate na stanja na računima	11	Kreditna sposobnost	39
Minus po računu	13	Osiguranja u kreditnom poslu	41
Dozvoljeni i nedozvoljeni minus	15	DIGITALNI KANALI	
A vista štednja	17	I-banking	43
KARTICE		M-banking	45
Debitna kartica	19	RaiPay	47
Kreditna kartica	21	SLANJE NOVCA	
Charge i revolving kartice	23	KlikPay	49
Plaćanje na rate	25	FotoNalog	51
Odgovorno upravljanje troškovima po karticama	27	Plaćanje na internetu	53
Korištenje bankomata	29	Kriptovalute	55

UVODNA RIJEČ

Dragi čitatelji, dobro nam došli!

Prije nego vas pustimo da uživete u sadržaju Financijske početnice, želimo vam ukratko reći kako je i zašto ovaj projekt nastao.

Financijska pismenost predstavlja kombinaciju znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje ispravnih financijskih odluka za ostvarenje individualne dobrobiti. Jednostavnije rečeno, to je osnovno financijsko znanje nužno za funkcioniranje u svakodnevnom okruženju.

Kako bismo financijske teme lakše približili ljudima, prikazali smo ih na način koji je svakom razumljiv. U suradnji s **Tisjom Kljaković Braić**, umjetnicom koja se proslavila duhovitim ilustracijama s temama iz svakodnevnog života, pronašli smo situacije u kojima se svi možemo prepoznati, a koje su vezane uz financijske pojmove s kojima se često susrećemo. Vjerujemo da će uz ovakav pristup učenje o financijama svima postati zabavnije, a da će se naučeno bolje upamtiti.

Nadamo se da ćete uživati u ovoj knjižici bar onoliko koliko smo mi uživali dok smo je stvarali.

Raiffeisen banka

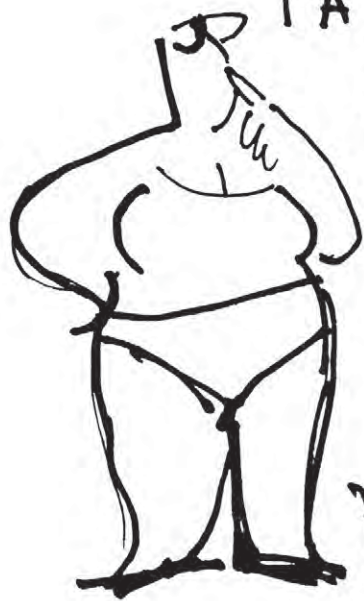

TEKUĆI RAČUN

Transakcijski račun s kojeg novci najčešće "teku", odnosno dolaze i odlaze. Dolaze redovitim primanjima kao što su mirovina i plaća, a odlaze brže nego što nam je drago. Za razliku od žiro računa, novac s tekućeg računa može iscuriti i u minus.

Svaki tekući račun jedinstven je radi jedinstvenog IBAN-a (*međunarodni broj bankovnog računa; 21 znak, za hrvatske račune počinje s HR i popraćen je s 19 znamenki; žiro, multivalutni tekući i multivalutni žiro također imaju IBAN*). IBAN je nešto kao OIB računa ili pak broj vašeg mobitela — postoji samo jedan i pripada vama.

UPLATIJA
TI JE ONI ONO
PA SAN
MISLILA DA...

-BOJLER
JE CRKA

ŽIRO RAČUN

Transakcijski račun na kojeg dolazi novac od honorara, stipendija, nagrada, dakle, povremenih primanja. Iako mu ime dolazi od riječi "giro", što znači cirkulacija ili "đir" kako bi rekli u Dalmaciji, u današnje vrijeme manje transakcija radimo na njemu nego na tekućem. Ne može napraviti "đir" u minus.

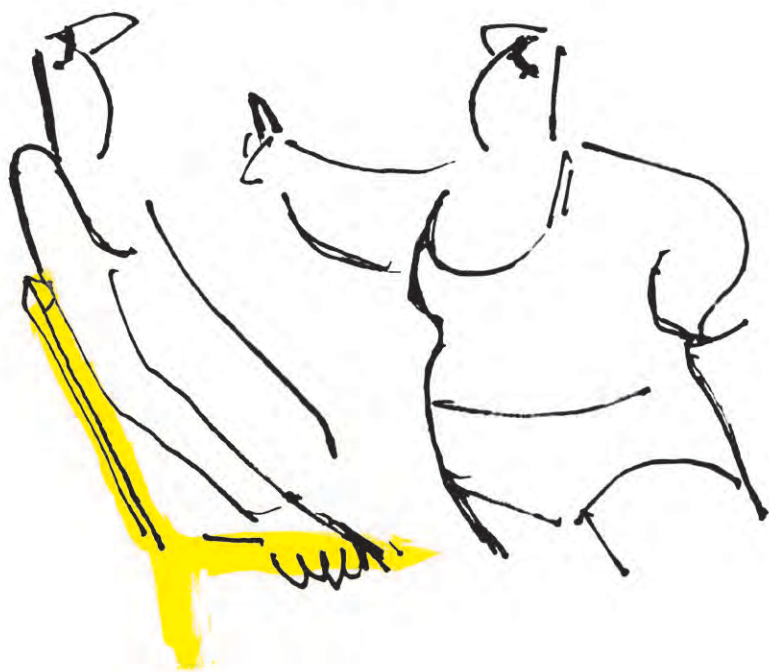

DOČEK TETKE IZ NJEMAČKE

MULTIVALUTNI TEKUĆI RAČUN

Ovo je **brat blizanac tekućeg računa**. Razlika? Tekući račun može biti samo u službenoj valuti Republike Hrvatske, a multivalutni tekući račun može biti u svim drugim valutama koje banka ima dostupne na svojoj tečajnoj listi.

ZAPAMTI!
VRATIT ĆUJA
TO TEBI I TO SA
KAMATAMA!

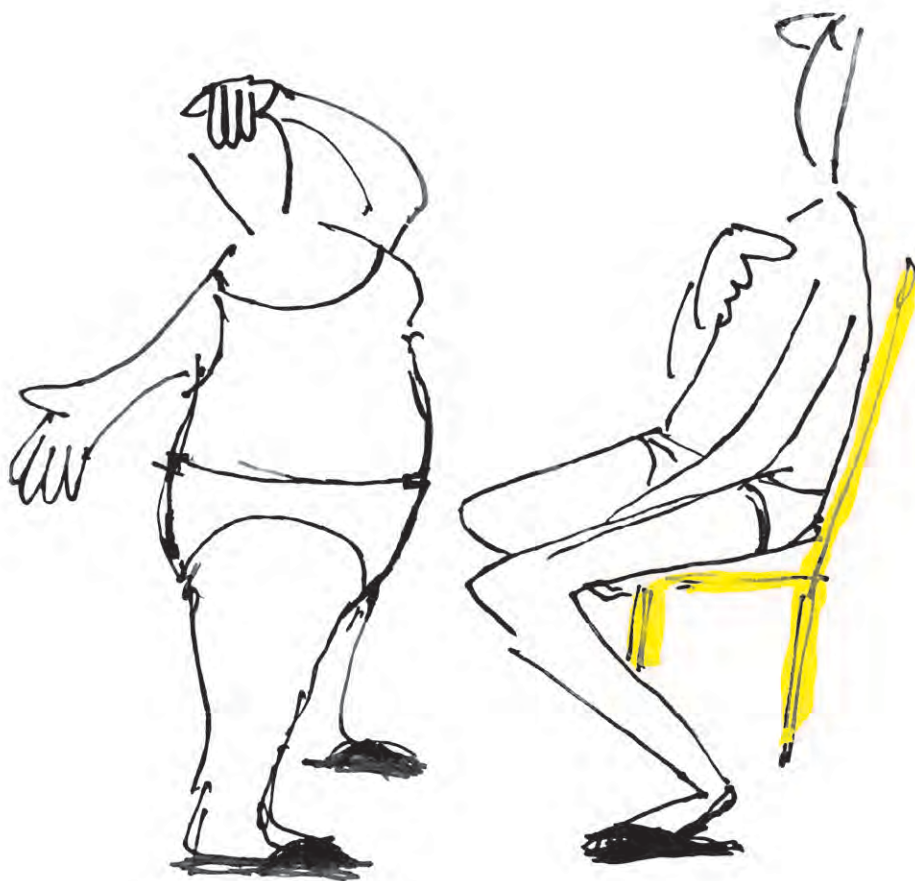
KAMATE NA STANJA NA RAČUNIMA

Kamata je isto kao i, primjerice, stanarina. Stanarina je cijena najma tuđeg doma, a kamata je cijena najma tuđeg novca. Primjerice, kada stavimo novac na štedni račun, banka nama plaća kamatu. To je zato jer štednjom mi posuđujemo novac banci pa nam je dužna platiti "najam" za to.

S druge strane, kada odemo u minus, iskoristili smo novac koji nije naš – tuđi je.

CILI SAN
ŽIVOT U MINUSU

JESAN
JA KRIV?

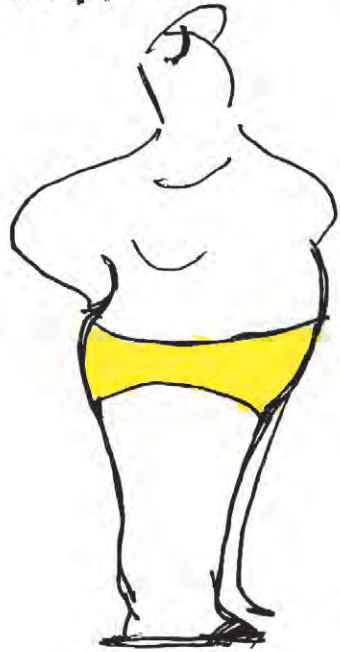
MINUS PO RAČUNU

Kada nam je **račun u minusu**, to znači da smo potrošili više novca nego što imamo dostupno na računu ili do iznosa dozvoljenog limita na što ćemo onda platiti kamatu.

Ako u određenom roku ne pokrijemo minus, obračunat će se kamate i mogu nam se naplatiti dodatne naknade. U tom slučaju je najbolje da se javimo svojoj banci.

U DOZVOLJENOM
MINUSU
MOLIT ĆU...

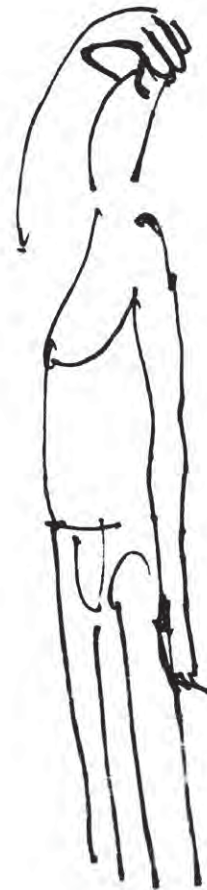
OPET SMO
U MINUSU

DOZVOLJENI I NEDOZVOLJENI MINUS

Banka na temelju procjene kreditne sposobnosti svakog klijenta odobrava neki iznos do kojeg klijent može ići u minus. Ako bi iz bilo kojeg razloga premašili taj iznos (npr. naplaćena nam je neka neočekivana naknada ili taj mjesec nismo pazili na kretanja svojih troškova te smo napravili dodatnu transakciju) postoji mogućnost odlaska u tzv. **crveno** – znači iznos minusa koji premašuje iznos koji bi nam banka dozvolila sukladno našoj kreditnoj sposobnosti.

EVO TI..
POZVALU NAS
NA VINCANJE

A PARE
NAN SE
NISU NI
ZAGRIJALE
NA BANCI

A VISTA ŠTEDNJA

A vista na talijanskom znači *Po viđenju*, a *Po viđenju* znači da imamo pravo raspolagati svojim novcem u bilo kojem trenutku.

A vista štednja kombinira najbolje iz svijeta običnih računa i štednih računa. Novac nam je uvijek raspoloživ kao na običnom računu, a dobivamo kamatu kao na štednom računu.

MA NA ŠEST
RATA, NEĆEMO
MI OSJETIT

DEBITNA KARTICA

Vrste kartica: Kartica je ključ s kojim možemo koristiti svoj ili tuđi novac. Kada želimo koristiti svoj novac, uzimamo debitnu, a kada želimo koristiti tuđi novac, uzimamo kreditnu karticu.

Debit znači *Isplata sa svojeg računa* pa su zato kartice tekućeg, žiro ili multivalutnog tekućeg računa zapravo debitne kartice. S njima trošimo *svoj novac direktno sa svojih računa*.

DOŠLA KARTICA
453 EURA
MA KAKO?!
NE MOŽE BIT...

E DA...
NE MOŽE..
AHA...

KREDITNA KARTICA

Kredit znači *Uplata na račun*, tj. banka nam na određeni račun uplaćuje (ili posuđuje) novac do određenog limita. Taj račun onda "otključavamo" kreditnom karticom i plaćamo što trebamo.

REVOLVING
ODREDITE SAMI
MJESEČNI IZNOS
RAČUNA KOJI ĆETE
PLATITI ZA SVOJU
KARTICU

NIJE TO
ZA NAS!

CHARGE I REVOLVING KARTICE

Postoje 2 tipa kreditnih kartica – Charge i Revolving kreditna kartica.

Charge karticom na kraju svakog mjeseca moramo pokriti cijeli dug koji smo napravili, dok je **Revolving** kartica puno fleksibilnija. Njome na kraju mjeseca možemo platiti manji dio duga, a ostatak onda prebacujemo na idući mjesec. Ako prečesto prebacujemo dug, ukupna kamata nam može rasti jer se ona obračunava na stari i na novi dug.

NA DANAŠNJI
DAN SMO
ISPLATILI
KLIMU!

PLAĆANJE NA RATE

Velika prednost kreditnih kartica je **plaćanje na rate**. Tako lakše možemo otplatiti cijeli račun jer svaki mjesec otplaćujemo po malo i tako dok ne otplatimo sve.

ŠTAMI SE NEŠTO RUKA
TRESE KAD PRUŽAN
KARTICU

TRIBA
LI KESA?

ODGOVORNO UPRAVLJANJE TROŠKOVIMA PO KARTICAMA

Kartice su vrlo jednostavne i praktične za koristiti.

Budući da je vrlo lako posuditi novac kroz kreditnu karticu (ili ući u minus kroz debitnu), ispod su 3 savjeta koja nam mogu pomoći da odgovornije pristupamo takvim troškovima.

1. Dobro je svaki mjesec otplatiti što više duga jer tako pokazujemo svoju financijsku odgovornost. To nam može pomoći ako želimo, primjerice, podići kredit.
2. Ako ne možemo otplatiti cijeli dug, onda barem trebamo otplatiti dio. Revolving kredit nam tu može biti koristan jer u njemu sami odlučujemo koliko želimo plaćati. U svakom slučaju, važno je da svaki mjesec platimo minimalno iznos ukupnog duga prikazanog na izvratku jer tako pokazujemo da ga otplaćujemo.
3. Kartice su izvrstan budžetni alat ako možemo kontrolirati trošenje. Kada koristimo jednu karticu za većinu troškova, na mjesečnim izvodima možemo iskontrolirati na što sve trošimo, koliko trošimo i je li to dugoročno dobro za nas.

УТИПКАЈ
МОЈ САД!

KORIŠTENJE BANKOMATA

Bankomati su uređaji na kojima možemo upravljati svojim novcem bez da ulazimo u banku, a možemo ih pronaći u svakom većem gradu u Hrvatskoj.

Isplatni bankomati su najčešći i na njima jedino možemo podići svoj novac. U slučaju da želimo platiti ratu kredita ili uplatiti novac na kreditnu karticu, tekući ili žiro račun, trebamo pronaći uplatno-isplatni bankomat.

Bez obzira na vrstu bankomata, prvo uvijek prislanjamo ili umećemo karticu svojeg računa na označeno mjesto, a zatim unosimo tajni četveroznamenasti PIN koji vrijedi za tu karticu.

Na isplatnim bankomatima možemo samo podignuti novac ili provjeriti stanje na svojem računu.

Uplatno-isplatni bankomati imaju još i predodređen otvor u koji možemo staviti novac. Senzor u bankomatu broji novac, a mi onda trebamo potvrditi da je izbrojani iznos točan. Nakon toga, novac možemo vidjeti na svojem računu.

TU TRIBA
STUČ
JOŠ
TOLIKO

VIO
OVO...

STAMBENI KREDIT

Namjenski i nenamjenski kredit su dvije glavne vrste kredita.

Namjenski, baš kako mu i ime kaže, ima specifičnu namjenu. Takvi krediti su, primjerice, stambeni krediti.

Stambeni kredit možemo tražiti kada kupujemo (ili gradimo) kuću ili stan ili za adaptaciju nekretnine. Iznos koji možemo dobiti ovisi o našoj kreditnoj sposobnosti, procijenjenoj vrijednosti nekretnine te ostalim pravilima banke. Svakako je dobro da o detaljima popričamo sa svojim bankarima.

NENAMJENSKI KREDIT

Nenamjenski kredit nema namjenu što znači da novac možemo koristiti kako želimo. Oni su češće manjih iznosa s kraćim vremenskim rokom otplate od namjenskih kredita.

KAD SE SAD
SITIN MAJSTORA
PO KUĆI...

STAMBENI KREDIT ZA POTREBE ADAPTACIJE, NADOGRADNJE ILI IZGRADNJE

Stambeni kredit primarno služi za kupovinu nekretnine, međutim stambeni kredit možemo koristiti i u slučaju adaptacije ili nadogradnje postojeće nekretnine. U slučaju ovih namjena stambenih kredita obično se dostavlja dodatna dokumentacija - npr. troškovnik radova u slučaju adaptacije ili građevinska dozvola u slučaju nadogradnje.

Također, u slučaju ovih namjena obično se može dogovoriti iznos kredita samo do određenog iznosa koji je obično manji od iznosa ukupne vrijednosti nekretnine koja se adaptira ili nadograđuje.

Svaka banka ima svoje uvjete pa se najbolje u slučaju ove namjene kredita o svim dodatnim uvjetima i dokumentaciji posavjetovati sa svojim bankarom.

JES REKLA
NA EKS

VRSTA KAMATA

Na reklamama obično čujemo za Nominalnu i Efektivnu kamatu stopu – ali što one zapravo znače?

Nominalna kamatna stopa (NKS) je u pravilu niža od dvije te ona određuje iznos naše mjesečne obveze (anuitet ili mjesečni obrok). Ona predstavlja isključivo trošak posuđivanja novca, a može biti fiksna ili promjenjiva.

Fiksna je sigurnija jer ostaje ista tijekom cijele otplate kredita pa nema "iznenađenja". Zato su krediti s fiksnom kamatom najčešće skuplji, odnosno na takve kredite mjesečno plaćamo skuplje i veće mjesečne obveze.

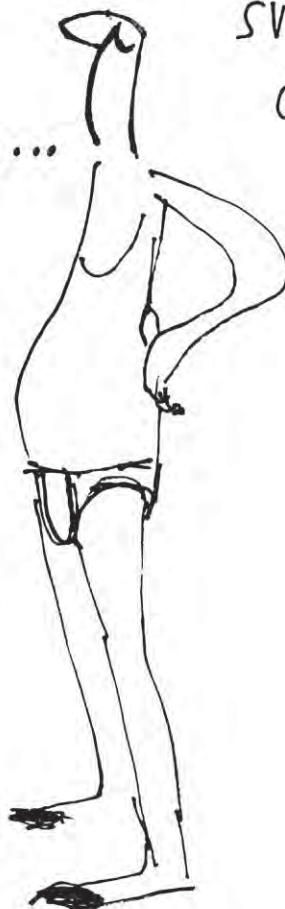
Krediti s promjenjivom kamatnom stopom su rizičniji jer ovise o nepredvidivim uvjetima. Ponekad se uvjeti mogu promijeniti u našu korist i kamata nam se smanji, a ponekad se kamata može i povećati. Zato su krediti s promjenjivom kamatnom stopom često jeftiniji.

Efektivna kamatna stopa (EKS) je stopa koja u obzir uzima NKS, ali i popratne troškove izdavanja i otplate kredita. Uzima u obzir troškove poput naknade za vođenje kredita ili troškove procjene nekretnine. Ukratko, EKS prikazuje stvarni trošak posuđivanja novca i zato je u pravilu viša od NKS-a.

DA **JA**
NISAN BILA
KREDITNO SPOSOBNA...

... JOŠ BI S
MOJON MATERON
ŽIVILI, ZNAN
SVE ŠTA
ČEŠ REČ...

KREDITNA SPOSOBNOST

Kreditna sposobnost (ili Bonitet) je izračun prema kojem banka procjenjuje vjerojatnost da ćemo uredno otplatiti svoj kredit.

Na kreditnu sposobnost utječe, primjerice, visina i stabilnost plaće, urednost otplaćivanja prošlih dugova ili trenutna zaduženost.

Sam postupak i elementi koji se procjenjuju kod izračuna kreditne sposobnosti u pravilu su definirani internim aktima svake banke ili drugih kreditnih institucija. Na interne akte također mogu utjecati i odredbe pojedinih zakona i pripadajućih odluka.

37 SA 1

OSIGURANJA U KREDITNOM POSLU

Važno je da dugove plaćamo iz svojih primanja jer jedino tako banka može poslovati bez problema, a novac svih njezinih klijenata može ostati siguran.

Ako se dogodi da ne možemo platiti dug, ugovor koji smo potpisali s bankom joj daje pravo da iskoristi naše sredstvo osiguranja (ili kolateral).

Instrument osiguranja (ili kolateral) najčešće su vrijedna imovina, zadužnice ili mjenice koje banka može založiti ako se kredit ne može više otplaćivati. Najčešći primjer kolaterala je nekretnina ili osiguranje otplate kredita.

Osiguranje otplate kredita je još jedan primjer kolaterala koji može biti vrlo koristan. To je policica osiguranja koja preuzima otplatu duga na određeni period ako se kredit ne može otplaćivati zbog određenih razloga. Primjerice, ako ostanemo bez posla ili smo dugo na bolovanju.

Različite osiguravajuće kuće definiraju različite uvjete pod kojima se policica može iskoristiti pa je zato važno da se o tome dobro raspitamo. Više o tome možemo saznati i kod svojih bankara jer je većina banaka partner s barem jednim osiguranjem.

DOK JA TEBI
OBJASNIM JA SAM
VEĆ SVE SAMA
PREBACILA

I-BANKING

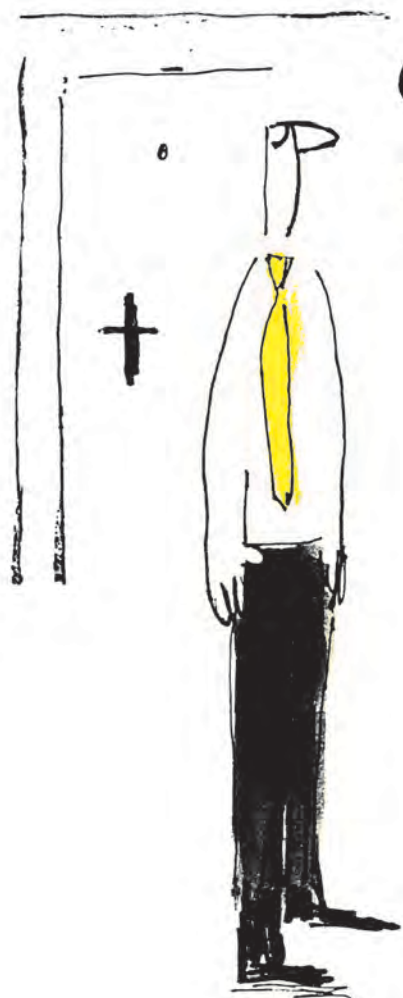
i-banking još zovemo i internetsko bankarstvo jer preko interneta možemo raditi sve važno za što bi inače morali ići u banku.

Osnovno što možemo je kontrolirati kako raspolažemo svojim novcem. Bez obzira gledamo li stanje računa, kredita ili štednje, možemo vidjeti sve transakcije i preuzeti sve izvode.

Uz to, naknade za plaćanja preko i-bankinga su u pravilu znatno niže nego u poslovnici. To znači da povoljnije (ponekad i besplatno!) možemo plaćati račune, uplaćivati drugima novac ili kupovati preko interneta.

U zadnje vrijeme preko i-bankinga možemo raditi i kompleksnije stvari. Primjerice, možemo mijenjati novac za druge valute baš kao u mjenjačnici.

Najbolje od svega je što i-banking možemo koristiti ako imamo bilo kakav račun u banci. Tekući račun, kredit, štednja – isto je. Trebamo samo zatražiti i-banking preko web stranice banke ili u bilo kojoj poslovnici.

ODO DO
BANKE

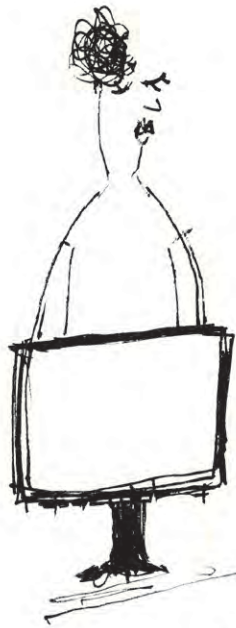

NEŠ TI NIGDI
TAKI SREĐEN.
SVE MOŠ PRIKO
MOBITELA

M-BANKING

m-banking je isto što i i-banking – samo na mobitelu. Dakle, to je mobilna aplikacija kroz koju možemo, primjerice, kontrolirati potrošnju, plaćati i štedjeti.

Takvu aplikaciju ima gotovo svaka banka na svijetu jer većina nas koristi mobitel češće nego računalo. Ali glavna posebnost m-bankinga je u brzini, u prečacima.

TIK I
GOTOVO

TIK I
ODE STOJA

RAIPAY

RaiPay je aplikacija koja naš mobitel pretvara u bržu i sigurniju karticu.

Bržu jer za najčešće kupovine trebamo samo otključati mobitel i prisloniti ga na POS uređaj.

Sigurniju jer RaiPay štiti naš novac s više slojeva najnaprednijih cyber-osiguranja. Sličnu tehnologiju za zaštitu podataka i novca koristi i ApplePay. Uz to, karticu više nećemo trebati fizički koristiti pa će važni podaci poput broja kartice i datuma isteka uvijek ostati tajni.

Sve te prednosti su besplatne, odnosno neće nam se naplatiti dodatna naknada jer smo u trgovini platili mobitelom umjesto karticom.

RaiPay možemo preuzeti iz Google Play ili Huawei AppGallery trgovine. Kada preuzmemo aplikaciju, s njome samo trebamo povezati našu RBA kreditnu ili debitnu karticu.

P. S. Uz RaiPay, u RBA možemo koristiti i ApplePay – samo ga trebamo preuzeti s App Storea i pratiti upute za instalaciju.

ALO NIŠTA NE PITAJ
UPLATI 60 EURA

OSTALE SU
MI SAMO DVI
KARTE ZA
HAJDUKA

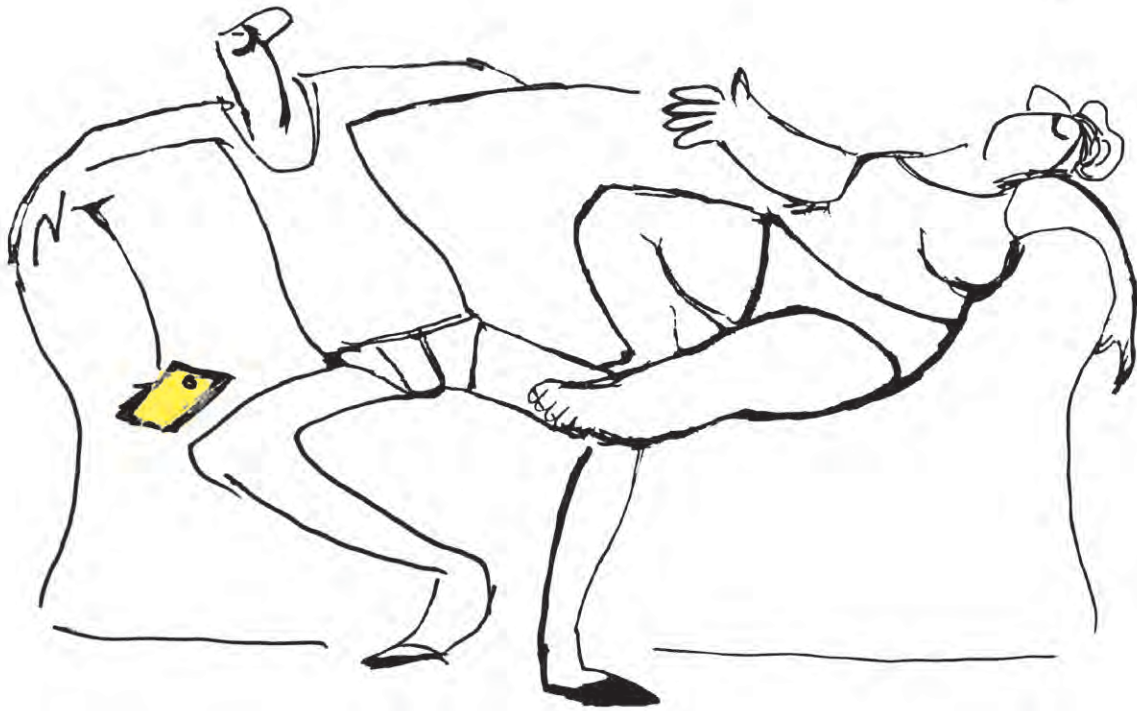
PRETPLATNIK
JE PRIVREMENO
NEDOSTUPAN

KLIKPAY

KlikPay je prečac iz m-bankinga koji nam daje mogućnost da šaljemo novac bilo kojoj osobi čiji broj imamo spremljen u našem mobitelu. Više nam ne treba dugački IBAN da možemo nekom uplatiti novac, treba nam samo broj mobitela.

DAJ MOBITELE
DA PLATIN PLIN

FOTONALOG

FotoNalog je opcija brzog plaćanja kod koje kamerom snimamo samo QR ili 2D kod, a aplikacija odmah prepoznaje kome, koliko i zašto plaćamo – svi podaci za plaćanje se unose automatski.

ONOJ NA
INTERNETU
JE BILA
DO PODA

E A
MUKTE DOSTAVA...
ŠTA BI
TI TILA?

PLAĆANJE NA INTERNETU

Plaćanje preko interneta može biti stresno jer ponekad nismo sigurni možemo li vjerovati stranici koja nas traži podatke. Zato smo napisali par savjeta koji nam mogu pomoći da se osjećamo ugodnije i sigurnije kada kupujemo preko interneta.

1. Stranice koje započinju s *HTTPS* su najčešće sigurne. Zadnje slovo S znači da stranica šifrira naše podatke pa ih je vrlo teško zloupotrijebiti. Obično takve stranice imaju zatvoren lokot odmah na početku polja unutar kojeg upisujemo web adresu.
2. Ikone na kojima piše *Mastercard ID check* i *Visa Secure* potvrđuju da stranica sudjeluje u 3D Secure programu. To je program koji osigurava da nam se novac skine s računa tek kada autoriziramo trošak ručno, kroz mobilnu aplikaciju ili autentifikacijskim uređajima koje smo dobili od banke (npr. CAP čitač ili HW token).

SKIN
TI TO
U OVU URU?

GLEDAN
JEL SE
DIGA
BITKOIN

KRIPTOVALUTE

Kriptovalute su digitalni novac koji nije izdala središnja banka, pa ustvari nisu novac u formalnom smislu. Danas su prihvaćene za plaćanja putem interneta, ali i za ulaganja. Ukratko, riječ je o elektroničkim zapisima o određenim vrijednostima pohranjenima na internetu. Nastaju rješavanjem kompleksnih jednadžbi što nazivamo rudarenjem, a temelje se na blockchain tehnologiji koja onemogućava hakiranje.

Kriptovalute su nepredvidljivo i nestabilno tržište jer nisu vezane ni za koju zemlju ili podložne regulaciji što znači da ne postoji zaštita potrošača, odnosno korisnika sustava. Iz tog razloga trgovanje kriptovalutama predstavlja velik rizik.

À HA ...
SILA
PLACÁ

ONI

OD PLAĆE DO PLAĆE

Podizanje kredita, plaćanje računa, korištenje kartice - bezbroj je svakodnevnih situacija u kojima se svatko od nas bavi financijama. Zato je financijska pismenost područje na kojem svi trebamo poraditi.

U ovoj se financijskoj početnici kroz duhovite ilustracije **Tisje Kljaković Braić** nastale u suradnji s **Raiffeisen bankom** svatko na zabavan način može upoznati s osnovnim financijskim pojmovima.

Otkrijte kako se **ONI** snalaze od plaće do plaće i krenite na put postizanja financijske pismenosti kroz situacije u kojima se svi možemo prepoznati.